

Василь ГУЛАЙ

*доктор політичних наук, професор
завідувач кафедри міжнародної інформації
Національного університету «Львівська політехніка»
ORCID: <http://orcid.org/0000-0002-7609-7967>
e-mail: vasyl.v.hulai@lpnu.ua*

Віра МАКСИМЕЦЬ

*кандидат політичних наук, доцент
доцент кафедри міжнародної інформації
Національного університету «Львівська політехніка»
ORCID: <http://orcid.org/0000-0002-9003-7055>
e-mail: Vira.Y.Maksymets@lpnu.ua*

ВИБОРИ СЕЙМУ ТА СЕНАТУ НАЦІОНАЛЬНИХ ЗБОРІВ РЕСПУБЛІКИ ПОЛЬЩА 15 ЖОВТНЯ 2023 РОКУ: У ПОШУКУ «ТРЕТЬОЇ СИЛИ» НА ТЛІ КРИЗИ ВІДНОСИН ІЗ УКРАЇНОЮ

Зазначено, що парламентські вибори 2023 р. у Польщі втретє (після виборів 2015 р. і 2019 р.) продемонстрували суспільний запит на умовно кажучи нову «третю силу» у системному протистоянні партій «Право і Справедливість» та «Громадянська коаліція».

Зауважено, що те, що на польську політичну сцену виходить лідер нової формації, здатний скласти альтернативу як антагонізму ПіС–ГК, так і Польській селянській партії й перманентним трансформаціям польських лівих, стало очевидно за підсумками президентських виборів наступного 2020 р., коли третє місце несподівано здобув популярний телеведучий і волонтер Шимон Головня.

Вказано, що за 2021–2022 рр. пік популярності Ш. Головні пройшов на старті минулорічної парламентської кампанії, коли політична ситуація у Польщі видавалася вже не такою результативною для політичної сили Ш. Головні «Польща 2020». Доведено, що саме тому 27 квітня 2023 р. ПСП Владислава Косіняк-Камиша та «Польща 2050» Шимона Головні досягнули порозуміння щодо спільної участі у наступних парламентських виборах у форматі коаліції «Третій шлях».

Вперше у вітчизняній політичній та історичній науці комплексно проаналізовано результати одного з нових сильних акторів польської політичної сцени на виборах до Сейму та Сенату 15 жовтня 2023 р.

Основну увагу звернуто на виділення воєводств та окремих виборчих округів, де висуванці «Третього шляху» здобули значні результати, забезпечивши новий політичний

силі впевнене третє місце на минулорічних виборах до Національних зборів Республіки Польща.

Одночасно вказано відносно малоуспішну результативність виборчої кампанії до Сенату, де, попри узгоджені у межах т. зв. Сенаторського пакту кандидатури в усіх 100 виборчих округах, «Третій шлях» здобув тільки 11 мандатів (із 27 кандидатів).

Стверджено, що входження партії «Польща 2050» та Польської селянської партії до парламентсько-урядової коаліції, яку очолив лідер партії «Громадянська платформа», разом із партіями «Нової Лівиці» започаткувало нову ситуацію у сучасній польській політичній практиці, яка, з огляду на неповних пів року існування, потребує подальшого вивчення.

Наголошено, що відносно українського контексту вже цілком очевидним є те, що в умовах системної кризи у відносинах офіційних Варшави та Києва поява нової «третьої сили», зважаючи на двоїсту сутність її формування та функціонування, на жаль, не стала чинником, який би працював на їхню нормалізацію в умовах широкомасштабної російської агресії проти України та гібридних операцій Кремля проти самої Польщі.

Ключові слова: Республіка Польща, Україна, вибори 15 жовтня 2023 р., Сейм, Сенат, «Третій шлях», Шимон Головня, Владислав Косіняк-Камиш.

Парламентські вибори 2023 р. у Польщі, мабуть, втретє (після виборів 2015 р. і 2019 р.) продемонстрували суспільний запит на т. зв. нову «третю силу» у системному протистоянні партій «Право і Справедливість» (ПіС) та «Громадянська платформа» (ГП). Якщо 2015 р. таку роль із показником 8,81 % на виборах до нижньої палати польського парламенту здобув новий популістський проєкт «Кукіз'15», то за 4 роки, втративши частину колишньої підтримки, його лідер, колись популярний польський рок-співак Павел Кукіз (Paweł Kukiz), змушений був шукати нове політичне «щастя» у союзі з довгожителем польської політичної історії і сьогодення – Польською селянською партією (ПСП) у складі «Польської коаліції», яка, однак, спромоглася тільки на 8,55 % голосів до Сейму, поступившись третім місцем Союзу демократичної лівиці (Гулай, Максимець, 2019, с. 88–97).

Проте те, що на польську політичну сцену виходить лідер нової формації, здатний скласти альтернативу як антагонізму ПіС–ГП (у ширшому контексті – «Громадянської коаліції» (ГК)), так і ПСП та перманентним трансформаціям польських лівих, стало очевидно за підсумками президентських виборів 2020 р., і йдеться тут, звичайно ж, про популярного телеведучого й волонтера Шимона Головню (Szymon Hołownia).

Про його однозначне ставлення як кандидата на посаду президента Польщі на виборах 2020 р. до України свідчать передвиборчі дебати, коли на початку дебатів претендентам потрібно відповісти на питання, до столиці якої держави вони здійснять свій закордонний візит. Показовою, але майже не поміченою у вітчизняному медіа-дискурсі (який перебував у фарватері позиції «Громадянської позиції» та її кандидатки Малгожати Кідави-Блонської (Małgożata Kidawa-Błońska) із рейтингом останнього тижня до планованого голосування від 11 до 2 % (залежно від соціологічної організації)) стала відповідь Шимона Головні: «Київ» (Гулай, 2020а).

Мета статті – проаналізувати передумови, перебіг та підсумки виборів Сейму та Сенату Національних зборів Республіки Польща 15 жовтня 2023 р. крізь призму

нової «третьої сили» та тлі кризи відносин із Україною загалом та динаміки політичного рейтингу Ш. Головні та його політичної сили «Польща 2050» зокрема.

Перебіг та підсумки попередньої президентської виборчої кампанії відображено у науковому (Гулай, Дмитришин, 2022, с. 260–272) та експертному (Гулай, 2020b) дискурсах.

Зараз же акцентуємо увагу на таких прогнозах (за рік після другого туру президентської кампанії 12 липня 2020 р.): якщо б вибори відбулися наприкінці травня 2021 р., то «Право і Справедливість» могло б розраховувати на 30,80 % голосів виборців, «Польща 2050» Ш. Головні – 27,68 %, «Громадянська коаліція» – 15,05 %, «Конфедерація» – 11,54 %, «Лівиця» – 9,98 %. Відповідно, до телефонного опитування 4 червня 2021 р. для порталу dla wp.pl, PiS готові були підтримати 34,4 %, «Польщу 2050» – 23 %, ГК – 14 %, «Лівицю» – 8,1 %, «Конфедерацію» – 7,6 %, ПСП–«Польську коаліцію» – 4,7 % потенційних виборців (Гулай, Дмитришин, 2022, с. 272).

Отже, 27 квітня 2023 р. Польська селянська партія Владислава Косіняк-Камиша (Władysław Kosyniak-Kamysz) та «Польща 2050» Шимона Головні досягли порозуміння щодо спільної участі в наступних парламентських виборах (PSL i Polska 2).

Як впливало із результатів оприлюдненого напередодні цієї заяви соціологічного опитування агенції IBRiS для «Rzeczpospolitej», електоральні вподобання поляків на наступних сеймових виборах розподілилися так: «Право і Справедливість» – 33 %; «Громадянська коаліція» – 24,8 %; «Лівиця» – 9,4 %; «Конфедерація» – 10,4 %; «Польща 2050» – 8 %; ПСП – 6,4 % (Szymanek, PSL i Polska 2050, 2023).

Офіційний старт парламентських виборів 2023 р. започаткував відповідний указ Президента Польщі Анджея Дуди (Andrzej Duda) від 8 серпня 2023 р. Зокрема, згідно з цим указом, кандидатів до Сейму та Сенату обиратимуть шляхом голосування у неділю 15 жовтня від 7:00 до 21:00 за польським часом. До указу Президента А. Дуди також додається виборчий календар, який регламентує ключові передвиборчі терміни (У Польщі офіційно, 2023).

Польський парламент (Національні збори Польщі) складається з двох палат – Сенату (верхня палата, 100 місць) та Сейму (нижня палата, 460 місць). Сенаторів обирають загальним голосуванням в одномандатних виборчих округах. До Сейму всі 460 депутатів обираються пропорційно за партійними списками з прохідним бар'єром у 5 % голосів виборців для політичних партій та у 8 % голосів – для коаліцій (Парламентські вибори, 2023). Напередодні, 5 серпня 2023 р., Польська селянська партія та «Польща 2050» прийняли йти разом на наступні парламентські вибори.

За цього Ш. Головня оголосив, що партії ухвалили рішення йти на вибори блоком, яким спробують продемонструвати, «якою може бути нова політика у Польщі». «Потрібно спинити “PiS” і “Конфедерацію”, і “Третій шлях” – єдиний спосіб, як ми можемо прийти до цього», – додав Ш. Головня.

Але така домовленість політсил була під питанням, тому що між ними донедавна були серйозні розбіжності, зокрема щодо розширення блоку іншими силами, як між «АгроУнія» та політиками з колишнього «Порозуміння» Ярослава Говіна (Jarosław Gowin). Також стало відомо, що ПСП все ж відмовилася від ідеї включати до лав блоку «АгроУнію» (Польська селянська партія, 2023).

Повертаючись до українського підтексту у виборчій кампанії «Третього шляху» (ТШ), не варто забувати про чільного представника ПСП у Сенаті Польщі, який згодом перейшов до «Руху Польща 2050» (ставши їх єдиним сенатором), а тепер знову опинився в коаліції «Третього шляху» – сенатора від Люблінського воєводства Яцека Бурі (Jacek Bury). Так, в інтерв'ю виданню *Dziennik Wschodni* він наголосив, що санкції ЄС проти Росії не поширюються на імпорту овочів і фруктів, а його компанія вже 15 років співпрацює із білоруським підрядником. Він також зазначив, що зараз співпраця з білоруською компанією полягає у бартерному обміні – вона постачає до Білорусі польські яблука та помідори. Поставка російських огірків підрядником мала бути лише випадковою, а кількість овочів – «слідовою» (Гулай, 2023).

Скандал виник після того, як Міхал Колодзейчак (Michał Kołodziejczyk), лідер партії Агроунія, звинуватив Яцека Бурі, сенатора Республіки Польща та активіста Руху «Польща 2050», у «відкритій підтримці режиму Путіна». На доказ він надав збільшене фото етикетки упаковки огірка, що продається в одному з супермаркетів Катовіце (Гулай, 2023).

Саме «Агроунія», яку створив та очолив у 2018 р. М. Колодзейчак, організувала блокади прикордонних переходів з Україною із гаслами: «зупинити наплив українського зерна»; «припинити руйнацію» польського сільського господарства тощо.

У цьому контексті не можна забувати також про попередні приклади публічних антиукраїнських виступів лідера ПСП В. Косіняк-Камиша, які активно використовувала й використовує російська пропаганда (Гулай, 2023).

Проте вихідні електоральні соціологічні очікування нової «третьої сили» польської політики на початок реєстрації виборчих комітетів виявилися далекими від очікуваних, набагато поступаючись опитуванням квітня 2023 р. після заяв Ш. Головні та В. Косіняк-Камиша. Так, за результатами опитування для «*Wirtualnej Polski*» у другій декаді серпня 2023 р., польські виборці віддавали перевагу таким політичним силам: ПіС – 34,5 %; ГК – 31,2 %; «Третій шлях» – 9 %; «Конфедерація» – 7,8 %; «Лівія» – 7,1 %.

Перебіг виборчої кампанії до Національних зборів Польщі 15 жовтня 2023 р. потребує окремого політологічного аналізу. Зараз можемо вказати на активне використання командою ТШ технологій політичної мобілізації, коли в медіа (електронних та особливо у соціальних ресурсах) чим ближче до дня голосування наголошувалося на тих опитуваннях, які давали новій політичній силі заздалека необхідні 8 % (чи навіть менше) для проходження списку виборчого комітету коаліції до Сейму, то частина виборців переживала, щоб її голоси не були втрачені, та активно пропагувала свій вибір серед свого оточення й дисципліновано прийшла на виборчі дільниці 15 жовтня 2023 р.

Сейм за своїми функціями домінує над Сенатом. Сенат має право законодавчої ініціативи, але не може в односторонньому порядку накладати вето на законодавчі акти і не має контролю над виконавчою владою (на відміну від нижньої палати). Наприклад, Сейм може: висловити вотум недовіри уряду або конкретному міністру; призначити слідчу комісію для розслідування конкретної справи; робити запити до голови і членів уряду тощо. Також Сейм впливає безпосередньо на процедуру затвердження прем'єр-міністра (очільника Ради міністрів Польщі). Голову уряду формально призначає президент Польщі, але затверджує його Сейм. Зазвичай кандидатуру прем'єр-міністра представляє лідер партії, яка має більшість місць у палаті (за погодженням коаліції) (Парламентські вибори, 2023).

Наприклад, за опублікованими 1 вересня 2023 р. результатами соціологічного опитування лабораторії «Mands» для програми «Wiadomości» польського громадського телемовника TVP (повторимося, як писали раніше – перебуває під суттєвим впливом правлячої партії ПіС), на виборах до Сейму голоси розподілилися б таким чином: «Об'єднана Правиця» (на чолі з партією «Право і Справедливість») – 38,1 %; «Громадянська коаліція» (на чолі з партією «Громадянська позиція») – 32,1 %; «Лівиця» – 11,8 %; «Конфедерація» – 10,7 %; «Третя Дорога» (коаліція Польської селянської партії та Руху «Польща 2050» Ш. Головні) – 7,3 % (Sondaż).

Цю тему також використовували конкуренти дуету Ш. Головні та В. Косіняк-Камиша з «Громадянської коаліції» на шпальтах близького до себе видання «Газета Виборча», яке так полюбують некритично репостити багато українських «експертів» із польських справ. У дописі від кінця 25 серпня 2023 р. вказано, що рівень підтримки ТШ – усього 6 % (Wielowieyska).

Для балансу поглядів доцільно звернутися до результатів опитування, проведеного агенцією «United Surveys» для «Wirtualnej Polski». Отже, опитані 11 вересня 2023 р. польські респонденти висловилися за: ПіС – 33,5 %, «Громадянська коаліція» – 28 %; «Конфедерація» – 11,2 %; «Третя дорога» – 9,2 %; «Лівиця» – 8,9 % (Гулай, 2023).

Як вихідне положення подальшого аналізу, можна взяти результат ТШ до Сейму 2023 р., коли список виборчого комітету здобув 3 110 670 голосів, що становило 14,40 %, забезпечивши, з урахуванням особливостей польського виборчого законодавства, 65 посольських мандатів, або 14,13 % складу нижньої палати польського парламенту на поточній каденції (табл. 1) (Wybory do Sejmu i Senatu, 2023).

Таблиця 1

**Підсумки голосування на виборчий комітет «Третій шлях»
«Польщі 2050» Шимона Головні – Польської селянської партії
до Сейму Республіки Польща 15 жовтня 2023 року**

Воєводство	К-сть голосів, осіб	Відносна частка, %
Нижньосілезьке	199 797	12,48
Куявсько-Поморське	164 734	15,37
Люблінське	162 471	14,7
Любуське	77 933	15,07
Лодзинське	186 075	13,42
Малопольське	306 994	15,72
Мазовецьке	481 728	14,83
Опольське	61 155	12,74
Підкарпатське	144 614	12,96
Підляське	114 898	18,86
Поморське	183 392	14,12
Сілезьке	318 728	13,05
Свентокшицьке	90 975	13,8
Вармінсько-Мазурське	109 108	15,8
Великопольське	328 953	16,69
Західнопоморське	109 733	12,52
Всього	3 110 670	14,4

Джерело: Wyniki-1.

Як бачимо, підтримка ТШ коливається від 12,48 % у Нижньосілезькому до 18,86 % у Підляському воєводствах. Зокрема, на Підляшші в окремих повітах за спільний список Ш. Головні та В. Косіяка-Камиша голосувала чи не чверть виборців: Сейненський повіт – 21,64 %; м. Білосток – 22,35 %; Хайновський повіт – 24,12 % (Wyniki-1). Не набагато менша підтримка спостерігалася на заході країни в окремих повітах Великопольського воєводства: Венгровецькому – 21,19 %, Слупецькому – 22,40 %; Оборніцькому – 23,99 % (Wyniki-6).

Одночасно, у регіональному розмірі варто зауважити, що основну масу голосів на підтримку ТШ забезпечили разом відносно густонаселені Мазовецьке (15,48 %) (Wyniki-4), Великопольське (10,57 %) (Wyniki-6), Сілезьке (10,25 %) (Wyniki-2) та Малопольське (9,87 %) (Wyniki-3) воєводства.

Якщо порівняти переваги виборців Ш. Головні та В. Косіяка-Камиша з огляду на місце розташування центру виборчої дільниці (місто чи село), то більшість (1 837 463 голосів виборців) припадала на міські центри виборчих комісій, забезпечивши відносний показник виборчого списку в 14,11 %, тоді як на сільські центри виборчих комісій припадало 1 203 825, але це забезпечило вже 15,04 % голосів серед цих виборців (табл. 2) (Wyniki-1).

Таблиця 2

**Підсумки голосування на виборчий комітет «Третій шлях»
«Польщі 2050» Шимона Головні – Польської селянської партії
до Сейму Республіки Польща 15 жовтня 2023 року в гмінах
із різною чисельністю виборців**

К-сть мешканців	К-сть голосів	Відносна частка, %
до 5000	203 275	15,00
від 5 001 до 10 000	505 811	14,75
від 10 001 до 20 000	637 715	15,03
від 20 001 до 50 000	600 096	14,53
від 50 001 до 100 000	254 600	13,09
від 100 001 до 200 000	232 211	13,19
від 200 001 до 500 000	262 729	15,27
Понад 500 001	345 391	14,12

Джерело: (Wyniki-1).

Як бачимо, основний електоральний врожай ТШ забезпечили малі та середні гміни: від 10 001 до 20 000 мешканців – 637 200 голосів; від 20 001 до 50 000 мешканців – 600 100; від 5 001 до 10 000 мешканців – 505 800 голосів.

Щодо показників ТШ на виборах до Сейму у закордонних виборчих дільницях, то тут відносна частка порівняно менша від голосування на території РП, дорівнює 12,18 %, або 69 326 голосів (Wyniki-7). Зокрема, найбільше на користь цієї політичної сили проголосувало: в Бельгії – 2 682 виборці (13,70 % голосів у цій країні); Ірландії – 2 833 (12,45 %); Норвегії – 2 974 (12,46 %); США – 3 633 (8,33 %); Іспанії – 3 766 (15,02 %); Нідерландах – 4 071 (12,45 %); Німеччині – 11 537 (11,36 %); Великій Британії – 17 758 (12,30 %).

Щодо показників новообраних послів, то у більшості виборчих округів до Сему, за підсумками голосування, пройшло не більше 2 кандидатів, які здебільшого займали перші 3 місця виборчого списку, у якому переважно було 20–24 кандидати, а отже, за такої конкуренції частка голосів, які отримали новообрані послы, рідко перевищувала 4–5 % загальної підтримки виборчого списку у відповідному окрузі.

Проте не можна не назвати винятки з цього загального правила, де до Сейму пройшло по 3 кандидати. Так, у виборчому окрузі № 19 (включає Варшаву, закордонні виборчі дільниці та дільниці на морських кораблях, де розподілялося 20 мандатів) пройшли як перші 2 кандидати за порядковими номерами (зокрема, популярний журналіст, перший заступник голови «Польща 2050» Міхал Кобоско (Michał Kobosko) здобув «бронзу» серед усіх послів ТШ – 61 452, або 3,58 % загальної підтримки списку у цьому виборчому окрузі), так і № 40 – відомий економіст Ришард Петру (Ryszard Petru) (24 192 голоси, або 1,41 %). Цілком прогнозовано, що найвищими виявилися результати лідерів партії «Польща 2050» Ш. Головні (перший номер виборчого округу № 24 (центр – м. Білосток)) та Польської селянської партії В. Косіняк-Камиша (перший номер виборчого округу № 15 (центр – м. Тарнов)) – відповідно, 79 951, або 13,12 %, та 50 139 голосів, або 12,42 % (Wyniki-1).

Результати голосування 15 жовтня 2023 р. прогнозовано забезпечили формування двох самостійних сеймових клубів («Польщі 2050» – «Третій шлях» (Klub Parlamentarny Polska 2050 – Trzecia Droga) та «Польська селянської партія» – «Третій Шлях» (Klub Parlamentarny Polskie Stronnictwo Ludowe – Trzecia Droga) по 32 депутати у кожному та неочікувано при одному послові (перший номер у виборчому окрузі № 21 (м. Ополе), член партії Шимона Головні – Адам Гомола (Adam Gomoła), який оголосив себе незалежним) (Gomoła, 2023).

Поза увагою не можна залишити підсумки виборчої коаліції «Третій шлях» на виборах до Сенату 15 жовтня 2023 р. На нашу думку, визначальним чинником, який забезпечив результат ТШ, стала участь цієї політичної сили спільно із «Громадянською коаліцією» та «Лівицею» у т. зв. Сенаторському пакті, що передбачав погодження між цими 3 суб'єктами кандидатів до Сенату в усіх 100 виборчих округах на користь єдиних кандидатів, чи то партійних висуванців, чи незалежних кандидатів із власними виборчими комітетами. Зокрема, за висуваннями ТШ було закріплено 27 одномандатних мажоритарних сенаторських округів.

Отже, як вихідний, можемо вважати результат у 2 462 360 голосів (на понад 20,84 % менше, ніж здобуто на виборах Сенату), або 11,50 %, що забезпечило перемогу в 11 мажоритарних округах (11 % складу Сенату) (Wyniki-9).

Якщо порівняти цей показник із загальним результатом Сенаторського пакту, коли зі 100 кандидатів сенаторами стало 66 осіб (66 %), то результат ТШ можна вважати більш ніж скромним (11 із 27, або менше 41 %) (табл. 3) (Lesiecki & Czekala, 66 mandatów, 2023).

Таблиця 3

**Підсумки голосування на виборчий комітет «Третій шлях»
«Польщі 2050» Шимона Головні – Польської селянської партії
до Сенату Республіки Польща 15 жовтня 2023 року**

Воєводство	<i>Кількість голосів</i>	<i>Відносна частка, %</i>
Нижньосілезьке	232 751	14,65
Куявсько-Поморське	82 726	7,75
Люблінське	154 566	14,08
Любуське	104 047	20,53
Лодзинське	179 384	13,01
Малопольське	263 972	13,67
Мазовецьке	515 013	16,1
Підкарпатське	56 812	5,11
Підляське	226 230	37,27
Сілезьке	129 018	5,34
Свентокшицьке	136 696	20,75
Вармінсько-Мазурське	73 391	10,56
Великопольське	307 754	15,67

Джерело: (Wyniki-8).

Як бачимо, у досить густонаселених західних Опольському, Поморському та Західнопоморському воєводствах, відповідно до умов т. зв. Сенатського пакту, не висували своїх кандидатів, а отже, це теж вплинуло на загальну кількість голосів, що менше від результату голосування за послів Сейму.

З-поміж 11 новообраних сенаторів від виборчого комітету «Третього Шляху» варто відзначити лідерів за абсолютною кількістю та відносною кількістю голосів виборців: чинний сенатор Ян Філіп Лібіцький (Jan Filip Libicki) (11 990 голосів, або 58,34 %) (Libicki, 2023); сенатор Мацей Живно (Maciej Żywno) (139 531 голосів, або 49,58 %) (Żywno, 2023); экс-міністр та колишній євродепутат Казімеж Уяздовський (Kazimierz Ujazdowski) (177 158 голосів, або 48,64 %) (Ujazdowski, 2023).

Якщо порівняти преференції виборців ТШ з огляду на місце розташування центру виборчої дільниці (місто чи село), то на сенатських виборах спостерігається відносний паритет між міськими центрами виборчих комісій, де проголосувало 1 423 504 виборці, забезпечивши відносний показник виборчого списку в 11,06 %, тоді як на сільські центри виборчих комісії припадало 1 038 856 голосів, але це забезпечило вже 13,02 % голосів серед цих виборців (табл. 4) (Wyniki-8).

Таблиця 4

**Підсумки голосування на виборчий комітет «Третій шлях»
«Польщі 2050» Шимона Головні – Польської селянської партії
до Сенату Республіки Польща 15 жовтня 2023 року у гмінах
із різною чисельністю виборців**

Чисельність мешканців	К-сть голосів, осіб	Відносна частка, %
до 5 000	180 724	13,34
від 5 001 до 10 000	425 724	12,45
від 10 001 до 20 000	577 997	13,72
від 20 001 до 50 000	657 009	16,03
від 50 001 до 100 000	274 572	14,23
від 100 001 до 200 000	162 638	9,36
від 200 001 до 500 000	183 696	10,93
Понад 500 001	0	0
Закордон у кораблі	0	0

Джерело: (Wyniki głosowania, 2023).

Як бачимо, основний електоральний показник політичної сили Ш. Головні та В. Косіняк-Камиша також забезпечили малі та середні гміни: від 10 001 до 20 000 мешканців – 578 тис. голосів; від 20 001 до 50 000 мешканців – 657 тис.; від 5 001 до 10 000 мешканців – 425,7 тис. голосів.

Результатом голосування 15 жовтня 2023 р. стало формування єдиного сенатського клубу «Третього шляху», але в складі 12 осіб, де до 11 обраних висуванців виборчої коаліції Шимона Головні та Владислава Косіняк-Камиша долучився один із найстарших сенаторів кількох попередніх каденцій Юзеф Зайонц (Józef Zając), який мав підтримку в межах Сенатського пакту (Kluby i koła, 2024).

Як підсумовують аналітики Національного інституту стратегічних досліджень, коаліція «Третій шлях» була започаткована як альтернативна опозиційна політична сила центристського ліберально-демократичного спрямування. Коаліція обстоює внутрішні соціальні реформи та демонструє проєвропейські погляди. У результаті виборів 2023 р. «Третій шлях» зібрав від 12 % до майже 19 % голосів виборців фактично в усіх виборчих округах Польщі (найменше – на заході держави) (Парламентські вибори, 2023).

Відповідно до коаліційної угоди, яку 13 листопада 2023 р. підписали чотири опозиційні сили Польщі («Громадянська коаліція», «Польща 2050», Польська селянська партія, «Нова лівиця»), від 13 листопада 2023 р. до 13 листопада 2025 р. Сейм РП очолюватиме Шимон Головні, а від 13 листопада 2025 р. до кінця каденції – Влодзімеж Чажасті (Włodzimierz Czarzasty) («Нова Лівиця»). За призначення Ш. Головні маршалком Сейму проголосували 265 депутатів Сейму РП за необхідного мінімуму в 231 голос. «Об'єднана правиця» на чолі з ПіС висувала на посаду маршалка Сейму колишню главу нижньої палати польського парламенту Елжбету Вітек (Elżbieta Witek), однак за неї проголосували лише 193 депутати (Szymon Hołownia, 2023).

Один із лідерів «Третього шляху», міністр національної оборони Польщі В. Косіняк-Камиш, 15 травня 2024 р. зробив кілька важливих публічних заяв, які стосуються бачення новою «третьою силою» відносин з Україною. За досить претензійними сподіваннями від польського віцепрем'єра, що Польща заслуговує на Нобелівську премію миру за допомогу українцям (про це згадують вітчизняні медіа (Костіна, 2024), поза увагою залишилися досить різкі заяви щодо подальшого захисту польського ринку (ширше – ринку ЄС) від конкуренції з боку українського бізнесу та очікування на допуск польських фірм до відновлення України, бо «я за протекціонізм», – наголосив В. Косіняк-Камиш.

Аналізуючи військову підтримку українців, В. Косіняк-Камиш акцентував на тому, що вона також буде продовжуватися. «Це наш прагматичний підхід – це захист Польщі, це зміцнення східного флангу НАТО», – сказав міністр. «Чим більше перемог матиме Україна ..., тим безпечнішою буде Польща, і це є частиною нашої стратегії безпеки», – підсумував він (Kosiniak-Kamysz, 2024).

Щодо перспективи «Третього шляху» на найближчі електоральні змагання, то, за результатами опублікованого 20 травня 2024 р. опитування агенції IBRiS dla «Wydarzeń» Polsatu, виборчі преференції поляків перед виборами 9 червня 2024 р. до Європейського Парламенту розподілилися так: «Громадянська коаліція» – 30,8 % опитаних; «Право і Справедливість» – 30 %; коаліція «Польщі 2050» Ш. Головні та Польської селянської партії – 10,1 %; «Конфедерація» – 8,8 %; «Лівіція» – 8,1 %; комітет «Безпартійні самоврядники – нормальна Польща в нормальній Європі» – 2,1 % (Orłowski, 2024).

І на завершення, як видно із соціологічного опитування, проведеного 10–12 травня 2024 р. агенцією United Survey, на президентських виборах (повинні відбутися у 2025 р.) за Рафала Тшасковського (Rafał Trzaskowski) (ГК) готові проголосувати 29,6 % опитаних, за Матеуша Моравецького (Mateusz Morawiecki) (ПіС) – 25,5 %, за Шимона Головню – 13,8 % (Sondaż prezydencki, 2024).

Підсумовуючи, доцільно зазначити, що входження партії «Польща 2050» та Польської селянської партії до парламентсько-урядової коаліції на чолі з лідером партії «Громадянська платформа» та разом із партіями «Нової Лівіції» започаткувало нову ситуацію у сучасній польській політичній практиці, яка, з огляду на неповних пів року існування, потребує подальшого вивчення.

Щодо українського контексту, то вже цілком очевидним є те, що в умовах системної кризи у відносинах офіційних Варшави та Києва поява нової «третьої сили», з огляду на двоїсту сутність її формування та функціонування, на жаль, не стала чинником, який би працював на їхню нормалізацію в умовах широкомасштабної російської агресії проти України та гібридних операцій Кремля проти самої Польщі.

ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА

Гулай, В. В., Максимець, В. Є. (2019). Український контекст виборчих кампаній у Польщі 2019 року до Європейського парламенту та Сейму й Сенату. *Україна–Польща: історична спадщина і суспільна свідомість*, 12, 88–100.

Гулай, В. (2020a). *Польща після президентських теледебатів та без голосування 10 травня*. <https://dyvys.info/2020/05/10/polshha-pislya-prezydentskyh-teledebativ-ta-bez-golosuvannya-10-travnya/>

Гулай, В. (2020b). *Польща у виборі, або декілька суб'єктивних оцінок та сподівань*. <https://dyvys.info/2020/07/03/polshha-u-vybory-abo-dekilka-sub-yektyvnyh-otsinok-ta-spodivan/>

Гулай, В. В., Дмитришин, Н. М. (2022). Президентська кампанія 2020 року в Республіці Польща. *Україна–Польща: історична спадщина і суспільна свідомість*, 14, 260–275.

Гулай, В. (2023). *Парламентські вибори в Польщі 2023: підготовка, перебіг та підсумки* (Ч. 4: «аграрний фронт» латентних «агентів впливу» Кремля на виборах до Сейму та Сенату Республіки Польща 15 жовтня 2023 року). <https://svitua.org/2023/09/15/parlamentski-vybory-v-polshhi-2023-pidgotovka-perebig-ta-pidsumky-ch-iv-agrarnyj-front-latentnyh-agentiv-vplyvu-kremlya-na-vyborah-do-sejmu-ta-senatu-respubli/>

Костіна, І. (2024). *Міністр оборони Польщі вважає, що поляки заслуговують на Нобеля за допомогу українцям*. <https://www.eurointegration.com.ua/news/2024/05/15/7186042/>

Парламентські вибори в Польщі 2023: підсумки і перспективи польської зовнішньої політики. (2023). <https://niss.gov.ua/doslidzhennya/mizhnarodni-vidnosyny/parlamentski-vybory-v-polshchi-2023-pidsumky-i-perspektyvy>

Польська селянська партія і «Польща 2050» вирішили разом йти на вибори. (2023). <https://www.eurointegration.com.ua/news/2023/08/5/7167073/>

У Польщі офіційно стартувала виборча кампанія. (2023). <https://www.polskieradio.pl/398/7856/Artykul/3222268,->

Adam Gomola. (2023). <https://www.sejm.gov.pl/sejm10.nsf/posel.xsp?id=106&type=A>

Klub Parlamentarny Polska 2050 – Trzecia Droga. (2023). <https://www.sejm.gov.pl/Sejm10.nsf/klubposlowie.xsp?klub=Polska2050-TD>

Klub Parlamentarny Polskie Stronnictwo Ludowe – Trzecia Droga. (2023). <https://www.sejm.gov.pl/Sejm10.nsf/klubposlowie.xsp?klub=PSL-TD>

Kluby i kółka. (2024). <https://www.senat.gov.pl/sklad/kluby-i-kola/>

Kosiniak-Kamysz: Nie ma zgody na nieuczciwą konkurencję ze strony Ukrainy. (2024). https://www.rmfm24.pl/fakty/polska/news-kosiniak-kamysz-nie-ma-zgody-na-nieuczciwa-konkurencje-ze-st,nId,7512449#crp_state=1

Lesiecki, R., Czekala, F., Kozanecki, P. (2023). *66 mandatów dla opozycji. Wielki sukces paktu senackiego*. <https://tvn24.pl/polska/wybory-2023-senat-wyniki-pakt-senacki-z-wielka-przewaga-nad-pis-66-mandatow-dla-opozycji-st7394390>

Libicki Jan Filip. (2023). <https://sejmsenat2023.pkw.gov.pl/sejmsenat2023/pl/senat/kandydat/29624/89/2742339>

Orłowski, M. (2024). *Najnowszy sondaż dla «Wydarzeń» Polsatu. Zacięta walka o PE*. <https://wydarzenia.interia.pl/raport-wybory-do-parlamentu-europejskiego-2024/news-najnowszy-sondaz-dla-wydarzen-polsatu-zacieta-walka-o-pe,nId,7522274>

PSL i Polska 2050 pójdą razem do wyborów. «Trzecia droga. Mówimy ,nie' starej polityce». (2023). <https://www.rp.pl/polityka/art38404691-psl-i-polska-2050-pojda-razem-do-wyborow-trzecia-droga-mowimy-nie-starej-polityce>

Sondaż: Lewica wyprzedza Konfederację, Trzecia Droga poza Sejmem. (2023). <https://www.wnp.pl/parlamentarny/sondaze/sondaz-lewica-wyprzedza-konfederacje-trzecia-droga-pozaj-sejmem,1298.html>

Sondaż prezydencki: II tura bez Szymona Hołowni. (2024). <https://www.rp.pl/polityka/art40368101-sondaz-prezydencki-ii-tura-bez-szymona-holowni>

Szymon Hołownia marszałkiem Sejmu. (2023). https://www.rmf24.pl/polityka/news-szymon-holownia-marszalkiem-sejmu,nId,7146265#crp_state=1

Szymanek, C. (2023). *PSL i Polska 2050. «Związek z rozsądku, pieniędzmi podzieli się równo»*. <https://www.rp.pl/kraj/art38405671-psl-i-polska-2050-zwiazek-z-rozsadku-pieniedzmi-podziela-sie-rowno>

Ujazdowski Kazimierz Michał. (2023). <https://sejmsenat2023.pkw.gov.pl/sejmsenat2023/pl/senat/kandydat/29624/6/2748136>

U Polshchi ofitsiyno startuvala wyborcha kampaniya. (2023). <https://www.polskieradio.pl/398/7856/Artykul/3222268,->

Wielowieyska, D. (2023). *Wielki problem Trzeciej Drogi i Konfederacji. Co wynika z sondażu Kantar Public.* <https://wyborcza.pl/7,75398,30119453,sondaz-kantar-public-wielki-problem-trzeciej-drogi-i-konfederacji.html>

Wybory do Sejmu i Senatu Rzeczypospolitej Polskiej 2023 r. (2023). <https://sejmsenat2023.pkw.gov.pl/sejmsenat2023/pl>

Wyniki-1: Wyniki głosowania na kandydatów zarejestrowanych przez KKW TRZECIADROGA PSL-PL2050 SZYMONA HOŁOWNI w wyborach do Sejmu. (2023). <https://sejmsenat2023.pkw.gov.pl/sejmsenat2023/pl/komitet/29624?elections=sejm>

Wyniki-2: Wyniki głosowania na kandydatów zarejestrowanych przez KKW TRZECIA DROGA PSL-PL2050 SZYMONA HOŁOWNI w wyborach do Sejmu w Województwo dolnośląskie. (2023). <https://sejmsenat2023.pkw.gov.pl/sejmsenat2023/pl/komitet/29624?elections=sejm&obszar=20000>

Wyniki-3: Wyniki głosowania na kandydatów zarejestrowanych przez KKW TRZECIA DROGA PSL-PL2050 SZYMONA HOŁOWNI w wyborach do Sejmu w Województwo małopolskie. (2023). <https://sejmsenat2023.pkw.gov.pl/sejmsenat2023/pl/komitet/29624?elections=sejm&obszar=120000>

Wyniki-4: Wyniki głosowania na kandydatów zarejestrowanych przez KKW TRZECIA DROGA PSL-PL2050 SZYMONA HOŁOWNI w wyborach do Sejmu w Województwo mazowieckie. (2023). <https://sejmsenat2023.pkw.gov.pl/sejmsenat2023/pl/komitet/29624?elections=sejm&obszar=140000>

Wyniki-5: Wyniki głosowania na kandydatów zarejestrowanych przez KKW TRZECIA DROGA PSL-PL2050 SZYMONA HOŁOWNI w wyborach do Sejmu w Województwo podlaskie. (2023). <https://sejmsenat2023.pkw.gov.pl/sejmsenat2023/pl/komitet/29624?elections=sejm&obszar=200000>

Wyniki-6: Wyniki głosowania na kandydatów zarejestrowanych przez KKW TRZECIA DROGA PSL-PL2050 SZYMONA HOŁOWNI w wyborach do Sejmu w Województwo wielkopolskie. (2023). <https://sejmsenat2023.pkw.gov.pl/sejmsenat2023/pl/komitet/29624?elections=sejm&obszar=300000>

Wyniki-7: Wyniki głosowania na kandydatów zarejestrowanych przez KKW TRZECIA DROGA PSL-PL2050 SZYMONA HOŁOWNI w wyborach do Sejmu w Zagranica. (2023). <https://sejmsenat2023.pkw.gov.pl/sejmsenat2023/pl/>

komitet/29624?elections=sejm&obszar=149900

Wyniki-8: Wyniki głosowania na kandydatów zarejestrowanych przez KKW TRZECIADROGAPSL-PL2050SZYMONAHOŁOWNI w wyborach do Senatu. (2023). <https://sejmsenat2023.pkw.gov.pl/sejmsenat2023/pl/komitet/29624?elections=senat>

Wyniki-9: Wyniki głosowania w wyborach do Senatu w 2023 r. (2023). <https://sejmsenat2023.pkw.gov.pl/sejmsenat2023/pl/senat/wynik/pl>

Żywno Maciej Zenon. (2023). <https://sejmsenat2023.pkw.gov.pl/sejmsenat2023/pl/senat/kandydat/29624/60/2746799>

REFERENCES

Hulai, V. V., & Maksymets, V. Ye. (2019). Ukrainyskyi kontekst vyborchkykh kampanii u Polshchi 2019 roku do Yevropeiskoho parlamentu ta Seimu y Senatu. *Ukraina–Polshcha: istorychna spadshchyna i suspilna svidomist*, 12, 88–100 (in Ukrainian).

Hulai, V. (2020a). *Polshcha pislia prezydentskykh teledebativ ta bez holosuvannia 10 travnia*. <https://dyvys.info/2020/05/10/polshha-pislya-prezydentskykh-teledebativ-ta-bez-golosuvannia-10-travnia/> (in Ukrainian).

Hulai, V. (2020b). *Polshcha u vybori, abo dekilka subiektyvnykh otsinok ta spodivan*. <https://dyvys.info/2020/07/03/polshha-u-vybory-abo-dekilka-subiektyvnykh-otsinok-ta-spodivan/> (in Ukrainian).

Hulai, V. V., & Dmytryshyn, N. M. (2022). Prezydentska kampaniia 2020 roku v Respublitsi Polshcha. *Ukraina–Polshcha: istorychna spadshchyna i suspilna svidomist*, 14, 260–275 (in Ukrainian).

Hulai, V. (2023). *Parlamentski vybory v Polshchi 2023: pidhotovka, perebih ta pidsumky* (Ch. 4: «ahraryni front» latentnykh «ahentiv vplyvu» Kremlia na vyborakh do Seimu ta Senatu Respubliki Polshcha 15 zhovtnia 2023 roku). <https://svitua.org/2023/09/15/parlamentski-vybory-v-polshhi-2023-pidgotovka-perebig-ta-pidsumky-ch-iv-agrarnyj-front-latentnykh-agentiv-vplyvu-kremlya-na-vyborakh-do-sejmu-ta-senatu-respubli/> (in Ukrainian).

Kostina, I. (2024). *Ministr oborony Polshchi vvazhaie, shcho poliaky zasluhovuiut na Nobelia za dopomohu ukraintsiam*. <https://www.eurointegration.com.ua/news/2024/05/15/7186042/> (in Ukrainian).

Parlamentski vybory v Polshchi 2023: pidsumky i perspektyvy polskoi zovnishnoi polityky. (2023). <https://niss.gov.ua/doslidzhennya/mizhnarodni-vidnosyny/parlamentski-vybory-v-polshchi-2023-pidsumky-i-perspektyvy> (in Ukrainian).

Polska selianska partiia i «Polshcha 2050» vyrishyly razom yty na vybory. (2023). <https://www.eurointegration.com.ua/news/2023/08/5/7167073/> (in Ukrainian).

U Polshchi ofitsiino startovala vyborcha kampaniia. (2023). <https://www.polskieradio.pl/398/7856/Artykul/3222268,-> (in Ukrainian).

Adam Gomola. (2023) <https://www.sejm.gov.pl/sejm10.nsf/posel.xsp?id=106&type=A> (in Polish).

Klub Parlamentarny Polska 2050 – Trzecia Droga. (2023). <https://www.sejm.gov.pl/Sejm10.nsf/klubposlowie.xsp?klub=Polska2050-TD> (in Polish).

Klub Parlamentarny Polskie Stronnictwo Ludowe – Trzecia Droga. (2023). <https://www.sejm.gov.pl/Sejm10.nsf/klubposlowie.xsp?klub=PSL-TD> (in Polish).

Kluby i koła. (2024). <https://www.senat.gov.pl/sklad/kluby-i-kola/> (in Polish).

Kosiniak-Kamysz: Nie ma zgody na nieuczciwą konkurencję ze strony Ukrainy. (2024). https://www.rmfm24.pl/fakty/polska/news-kosiniak-kamysz-nie-ma-zgody-na-nieuczciwa-konkurencje-ze-st,nId,7512449#crp_state=1 (in Polish).

Lesiecki, R., Czekala, F., Kozanecki, P. (2023). *66 mandatów dla opozycji. Wielki sukces paktu senackiego.* <https://tvn24.pl/polska/wybory-2023-senat-wyniki-pakt-senacki-z-wielka-przewaga-nad-pis-66-mandatow-dla-opozycji-st7394390> (in Polish).

Libicki Jan Filip. (2023). <https://sejmsenat2023.pkw.gov.pl/sejmsenat2023/pl/senat/kandydat/29624/89/2742339> (in Polish).

Orłowski, M. (2024). *Najnowszy sondaż dla «Wydarzeń» Polsatu. Zacięta walka o PE.* <https://wydarzenia.interia.pl/raport-wybory-do-parlamentu-europejskiego-2024/news-najnowszy-sondaz-dla-wydarzen-polsatu-zacieta-walka-o-pe,nId,7522274> (in Polish).

PSL i Polska 2050 pójdą razem do wyborów. «Trzecia droga. Mówimy, nie starej polityce». (2023). <https://www.rp.pl/polityka/art38404691-psl-i-polska-2050-pojda-razem-do-wyborow-trzecia-droga-mowimy-nie-starej-polityce> (in Polish).

Sondaż: Lewica wyprzedza Konfederację, Trzecia Droga poza Sejmem. (2023). <https://www.wnp.pl/parlamentarny/sondaze/sondaz-lewica-wyprzedza-konfederacje-trzecia-droga-poza-sejmem,1298.html> (in Polish).

Sondaż prezydencki: II tura bez Szymona Hołowni. (2024). <https://www.rp.pl/polityka/art40368101-sondaz-prezydencki-ii-tura-bez-szymona-holowni> (in Polish).

Szymon Hołownia marszałkiem Sejmu. (2023). https://www.rmfm24.pl/polityka/news-szymon-holownia-marszalkiem-sejmu,nId,7146265#crp_state=1 (in Polish).

Szymanek, C. (2023). *PSL i Polska 2050. «Związek z rozsądku, pieniędzmi podzieli się równo».* <https://www.rp.pl/kraj/art38405671-psl-i-polska-2050-zwiazek-z-rozsadku-pieniedzmi-podziela-sie-rowno> (in Polish).

Ujazdowski Kazimierz Michał. (2023). <https://sejmsenat2023.pkw.gov.pl/sejmsenat2023/pl/senat/kandydat/29624/6/2748136> (in Polish).

U Polshchi ofitsiyno startuvala vyborcha kampaniya. (2023). <https://www.polskieradio.pl/398/7856/Artykul/3222268,-> (in Polish).

Wielowieyska, D. (2023). *Wielki problem Trzeciej Drogi i Konfederacji. Co wynika z sondażu Kantar Public.* <https://wyborcza.pl/7,75398,30119453,sondaz-kantar-public-wielki-problem-trzeciej-drogi-i-konfederacji.html> (in Polish).

Wybory do Sejmu i Senatu Rzeczypospolitej Polskiej 2023 r. (2023). <https://sejmsenat2023.pkw.gov.pl/sejmsenat2023/pl> (in Polish).

Wyniki głosowania na kandydatów zarejestrowanych przez KKW TRZECIA DROGA PSL-PL2050 SZYMONA HOŁOWNI w wyborach do Sejmu. (2023). <https://sejmsenat2023.pkw.gov.pl/sejmsenat2023/pl/komitet/29624?elections=sejm> (in Polish).

Wyniki głosowania na kandydatów zarejestrowanych przez KKW TRZECIA DROGA PSL-PL2050 SZYMONA HOŁOWNI w wyborach do Sejmu w Województwo dolnośląskie. (2023). <https://sejmsenat2023.pkw.gov.pl/sejmsenat2023/pl/komitet/29624?elections=sejm&obszar=20000> (in Polish).

Wyniki głosowania na kandydatów zarejestrowanych przez KKW TRZECIA DROGA PSL-PL2050 SZYMONA HOŁOWNI w wyborach do Sejmu w Województwo małopolskie. (2023). <https://sejmsenat2023.pkw.gov.pl/sejmsenat2023/pl/komitet/29624?elections=sejm&obszar=120000> (in Polish).

Wyniki głosowania na kandydatów zarejestrowanych przez KKW TRZECIA DROGA PSL-PL2050 SZYMONA HOŁOWNI w wyborach do Sejmu w Województwo mazowieckie. (2023). <https://sejmsenat2023.pkw.gov.pl/sejmsenat2023/pl/komitet/29624?elections=sejm&obszar=140000> (in Polish).

Wyniki głosowania na kandydatów zarejestrowanych przez KKW TRZECIA DROGA PSL-PL2050 SZYMONA HOŁOWNI w wyborach do Sejmu w Województwo podlaskie. (2023). <https://sejmsenat2023.pkw.gov.pl/sejmsenat2023/pl/komitet/29624?elections=sejm&obszar=200000> (in Polish).

Wyniki głosowania na kandydatów zarejestrowanych przez KKW TRZECIA DROGA PSL-PL2050 SZYMONA HOŁOWNI w wyborach do Sejmu w Województwo wielkopolskie. (2023). <https://sejmsenat2023.pkw.gov.pl/sejmsenat2023/pl/komitet/29624?elections=sejm&obszar=300000> (in Polish).

Wyniki głosowania na kandydatów zarejestrowanych przez KKW TRZECIA DROGA PSL-PL2050 SZYMONA HOŁOWNI w wyborach do Sejmu w Zagranica. (2023). <https://sejmsenat2023.pkw.gov.pl/sejmsenat2023/pl/komitet/29624?elections=sejm&obszar=149900> (in Polish).

Wyniki głosowania na kandydatów zarejestrowanych przez KKW TRZECIA DROGA PSL-PL2050 SZYMONA HOŁOWNI w wyborach do Senatu. (2023). <https://sejmsenat2023.pkw.gov.pl/sejmsenat2023/pl/komitet/29624?elections=senat>

Wyniki głosowania w wyborach do Senatu w 2023 r. (2023). <https://sejmsenat2023.pkw.gov.pl/sejmsenat2023/pl/senat/wynik/pl> (in Polish).

Żywno Maciej Zenon. (2023). <https://sejmsenat2023.pkw.gov.pl/sejmsenat2023/pl/senat/kandydat/29624/60/2746799> (in Polish).

Vasyl HULAI

Doctor of Political Science, Professor

Head of the Department of International Information

Lviv Polytechnic National University

ORCID: <http://orcid.org/0000-0002-7609-7967>

e-mail: vasyl.v.hulai@lpnu.ua

Vira MAKSYMETS

Ph.D. in Politology, Associate Professor

Associate Professor of the Department of International Information

Lviv Polytechnic National University

ORCID: <http://orcid.org/0000-0002-9003-705>

e-mail: Vira.Y.Maksymets@lpnu.ua

**ELECTIONS OF THE SEIMAS AND THE SENATE
OF THE NATIONAL ASSEMBLY OF THE REPUBLIC OF POLAND
ON OCTOBER 15, 2023: IN SEARCH OF A «THIRD FORCE»
AND THE BACKGROUND OF THE CRISIS IN RELATIONS WITH UKRAINE**

It is noted that last year's parliamentary elections in Poland, probably for the third time (after the 2015 and 2019 elections), demonstrated public demand for a relatively speaking new «third force» in the systemic confrontation between the «Law and Justice» (PiS) parties and «Civil Coalition» (KO).

It was noted that the fact that the leader of a new formation is entering the Polish political scene, capable of creating an alternative to both the antagonism of the «Law and justice» (PiS–GK) and the «Polish Peasant Party» (PSP) and the permanent transformations of the Polish left, became obvious as a result of the presidential elections of 2020, when the third place was unexpectedly won by the popular television presenter and volunteer Shimon Holovnia.

It is established that in 2021–2022, the peak of Holovny's popularity passed, and at the start of last year's parliamentary campaign, the political situation in Poland seemed no longer so effective for the political force of S. Holovny «Poland–2020». That is why, on April 27, 2023, PSP V. Kosiniak-Kamisha and «Poland 2050» Sh. Golovny reached an understanding on joint participation in the next parliamentary elections in the format of the «Third Way» coalition.

For the first time in domestic political and historical science, the results of one of the new strong actors of the Polish political scene in the elections to the Diet and the Senate on October 15, 2023 was comprehensively analyzed.

The main focus is on the selection of voivodships and individual electoral districts, where the candidates of the «Third Way» achieved significant results, securing the new political force a confident third place in last year's elections to the National Assembly of the Republic of Poland.

At the same time, the relatively unsuccessful results of the election campaign to the Senate are indicated, where, despite the candidacies agreed within the so-called Senatorial Pact for all one hundred electoral districts, «Third Way» won only 11 mandates (with 27 candidates).

It is asserted that the entry of the parties «Poland 2050» and the Polish Peasant Party into the parliamentary-government coalition led by the leader of the «Civic Platform» party and together with the «New Left» parties initiated a new situation in modern Polish political practice, which, given the incomplete six months of its existence, needs further study.

It is emphasized that in relation to the Ukrainian context, it is quite obvious that in the conditions of a systemic crisis in official relations between Warsaw and Kyiv, the appearance of a new «third» force, given the dual nature of its formation and functioning, unfortunately did not become a factor that would work for their normalization in the conditions of large-scale Russian aggression against Ukraine and the Kremlin's hybrid operations against Poland itself.

Keywords: Republic of Poland, Ukraine, elections of October 15, 2023, Seimas, Senate, «Third Way», Szymon Golovnia, Vladyslav Kosiniak-Kamysh.